

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Evliliğe Yatkinlık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Niteliklerin Saptanması

Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul, e-posta: myerdogdu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6403-5630>

Zehra CANPOLAT, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, e-posta: zhacnpolt@outlook.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9728-1931>

Öz

Bu araştırmanın temel amacı bireylerin evliliğe yatkinlıklarını ölçen bir ölçme aracı geliştirmek ve bunun psikometrik niteliklerini saptamaktır. Araştırma kapsamında geliştirilen ölçek maddeleri 18 yaş üstü 427 yetişkin bireylere uygulanmıştır. Çalışma grubunun 289'u (% 68) 18-22, 113'ü (% 26) 23-25, ve 25'i (%6) 26 ve üzeridir. Çalışma grubunun 285'i (%67) kadın, 142'si (%33) erkektir. Araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada ölçeğin Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) için 213 bireye ölçme aracı uygulanmış, elde edilen bulgulara göre ölçeğin iki faktörden oluştuğu ve tüm ölçek maddelerinin açıkladığı toplam varyansın %55.61 olduğu gözlenmiştir. AFA ile elde edilen faktör yapıları 214 kişiden oluşan bireyler üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Elde edilen uyum indekslerinin oldukça yüksek olduğu gözlenmiştir. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik değerleri Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış olumsuz yatkinlık alt ölçeğinin güvenilirlik değeri 0.89, evlilik beklentisinin 0.87 olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evliliğe Yatkinlık, Yetişkinlik

Makale Gönderme Tarihi: 31.03.2026

Makale Kabul Tarihi: 02.07.2026

Önerilen Atf:

Erdoğan, M. Y. ve Canpolat, Z. (2026). Evliliğe Yatkinlık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Niteliklerin Saptanması, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(7): 364-376.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2026, 9(7): 364-376. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1668>

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Development of the Marital Aptitude Scale and Determination of its Psychometric Properties

Prof. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU, İstanbul Sabahattin Zaim University, Faculty of Education, İstanbul, e-mail: myerdogdu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6403-5630>

Zehra CANPOLAT, MSc. Student, İstanbul Sabahattin Zaim University, Institute of Graduate Programs, İstanbul, e-mail: zhrcanpolt@outlook.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9728-1931>

Abstract

The main objective of this research is to develop a measurement tool to assess individuals' marital disposition and to determine its psychometric properties. The scale items developed for this research were administered to 427 adults over the age of 18. Of the study group, 289 (68%) were 18-22 years old, 113 (26%) were 23-25 years old, and 25 (6%) were 26 years and older. 285 (67%) of the study group were women and 142 (33%) were men. The research was conducted in two stages. In the first stage, the measurement tool was administered to 213 individuals for Exploratory Factor Analysis (EFA). The findings showed that the scale consisted of two factors and that the total variance explained by all scale items was 55.61%. Confirmatory Factor Analysis (CFA) was then applied to 214 individuals based on the factor structures obtained through EFA. The obtained fit indices were observed to be quite high. The reliability values of the sub-dimensions of the scale were calculated using the Cronbach Alpha coefficient; the reliability value of the negative predisposition subscale was observed to be 0.89, and that of marriage expectation was 0.87.

Keywords: Marriage, Predisposition to Marriage, Adulthood

Received: 31.03.2026

Accepted: 02.07.2026

Suggested Citation:

Erdoğan, M. Y. and Canpolat, Z. (2026). Development of the Marital Aptitude Scale and Determination of its Psychometric Properties, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(7): 364-376.

GİRİŞ

Aile, yaklaşık 4000 yıllık bir geçmişe sahip olan (Türkarlan, 2007), ilk insan topluluklarından beri varlığını sürdüren en kadim (Canatan, 2011) ve insanoğlunun var olduğu ilk günden bugüne kadar alternatifi olmayan (Bulaç, 2010) en eski sosyo-ontolojik birimdir (Ayan, 2013).

Geniş anlamda aile, aynı çatı altında yaşayan anne, baba ve çocuklardan oluşan, insan türünün devamını sağlayan, ilişkilerin belli kurallara göre şekillendiği, her türlü zenginliğin bir kuşaktan diğerine aktarıldığı psikolojik, toplumsal gibi birçok ortak yönü olan bir kurum (Doğan, 2008) olmakla birlikte toplum içindeki en küçük yapı birimi olarak tanımlanır (TDK, 2024). En küçük olma özelliğine sahip olmasının yanı sıra toplumun temelini oluşturması bakımından en büyük öneme sahip olan aile (Yaman, 2021), tarih boyunca tüm medeniyetler tarafından toplumun en temel ve en değerli unsuru olarak görülmüş ve korunmuştur (Kavak, 2018; Aluş, 2016).

Aile, bir bireyin dünyaya geçişinin başlangıcı olarak kabul edilir ve bireyin gelecekteki yaşamını etkileyecek birçok belirleyici faktörü içerir (Karataş, 2001). Aile, üstün değerlerin ilk kaynağıdır ve bu değerler aile içerisinde öğrenilir, korunur ve gelecek nesillere aktarılır. Bu değerler, toplumun ve devletin yapısını da etkileyerek onlarla şekillenir (Genç, 2018). Dolayısıyla hem bireysel hem de toplumsal değişim süreçlerinde sosyal bir yapı olarak ailenin rolü büyük bir öneme sahiptir (Kilinçer, 2021). Özgüven (2014), aile kavramını bir örgüt, evlilik kavramını ise farklı örgütlerden gelmiş olan iki kişinin hayatlarını birleştirme yoluyla yeni bir örgüt kurması olarak açıklayarak evlilik ve aile kavramlarının literatürde farklı iki kavram olarak ele alınması gerektiğini öne sürmüştür. Evlilik, temelde aile birimini oluşturan ve türün üremesini düzenleyen, toplum tarafından kabul edilebilir ve onaylanan, çatışmaya yol açmayan bir şekilde iki karşı cins arasında kurulan cinsel ve ekonomik birliktir (Emiroğlu ve Aydın, 2003). Evlilik, insanın doğuştan gelen kısıtlılığına bağlı olarak hayatta karşılaştığı zorlukları aşabilme, yaşamın yükünü bir başkasıyla paylaşabilme, geleceğe sağlıklı bakabilmedir. Bununla birlikte evlilik belli amaçlar çerçevesinde birlikte hareket edebilme, bireysel, psikolojik gibi birçok tatmini sağlayan bir kurumdur (Dindar, 2020).

Evlilik, toplumsal ve kültürel bir kurum olup, biyolojik, sosyal, psikolojik ve kültürel boyutları içeren karmaşık bir yapıya sahiptir. Evlilik, insanın doğal eğilimlerinden kaynaklanan bir olgu olmakla birlikte, kültürler tarafından şekillendirilen ve erkek ile kadın arasındaki içgüdüsel çekimi kurumsallaştıran bir sosyal yapı, her iki tarafın karşılıklı anlaşması, uyumu ve iş birliğiyle sürdürülen bir birliktelik şeklidir (Tarhan, 2010). Evlilik, insanların bireysel ve toplumsal sorumluluklarını düzenleyerek insanlığın devamlılığını sağlayan bir birliktelik olarak kabul edilir. Evliliklerin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi, bireyler arasındaki uyuma ve evlilikten elde edilen tatmine bağlıdır (Temelli, 2021).

Yapısal farklılıklar göstermesine karşın tarih boyunca evliliğin tüm toplumlarda varlığını sürdüren ve insan hayatını önemli ölçüde etkileyen bir kurumdur. Cüceloğlu'na (2017) göre evliliğin kadının kadınlığını, erkeğin erkekliğini ve her ikisinin de insani yönünü keşfetme imkanı sunduğunu, içinde çocukların doğup büyümesiyle de yarının toplumunu inşa eden sosyal bir kurum olduğunu ifade etmektedir. Toplum tarafından tanınan ve onaylanan bir cinsel birlik olarak da tanımlanan aile (Giddens, 2000), bireylerin doğuştan getirdikleri bir olma arzusunu bu cinsel yolla gerçekleştirebilecekleri meşru bir yol olarak da kabul edilmektedir (Merter, 2023). Yalnızca cinsel bir birliktelikten ibaret bir kavram olmayan evlilik, kadın ve erkek arasında karşılıklı duygusal paylaşımı, birlikte bir yaşamı sürdürme kararını, bu yaşamın sorumluluklarını birlikte üstlenmeyi de içermektedir (Bağlı ve Sever, 2005).

1980'lerden itibaren dünya genelinde aile kurumu ve evlilik anlayışında bazı değişimler gözlemlenmeye başlanmıştır. İlk evlenme yaşının yükselmesi, evlilik oranlarında düşüş, boşanma oranlarının artışı ve doğurganlıkta azalma gibi eğilimler bu değişimlere örnek olarak

gösterilebilir. Bu eğilimler, geleneksel aile yapısının değişmeye başladığını gösteren işaretler olarak karşımıza çıkmaktadır (Baş, 2021; TÜİK, 2023). Türk ailesi, değerler, normlar, üye sayısı, evlilik tarzı, gelenekler ve modernlikle ilişkisi, kırsal ve kentsel boyutlar açısından önemli değişikliklerle birlikte kısmi bir bozulma yaşamış olsa da Batı toplumlarıyla karşılaştırıldığında nispeten daha iyi bir durumdadır (Gökçe, 2017).

Bireyleri evliliğe hazırlayan en temel faktörlerden biri evliliğe yönelik tutumları ve yatkınlıklardır. Evliliğe yönelik tutum evlilikten hoşlanma/hošlanmama olarak ifade edilirken evliliğe yatkınlık bireylerin duygusal fiziksel ve düşünsel olarak evliliğe tam olarak hazır olmasını ifade eder. Bu bağlamda evliliğe yatkınlık, tutuma göre evliliğe çok daha yakın bir süreci bir durumu ifade etmektedir. Türkiye’de evliliğe yönelik tutumları (Bayoğlu ve Atlı, 2014; Bener ve Günay, 2012) ve Evliliğe yönelik rol beklentisini (Köksal ve İlhan, 2017) ölçmek amacıyla geliştirilen ölçme araçlarının yanı sıra uyarlaması yapılan Evlilik Beklentisi Ölçekleri (Güzel, 2020; Öz Soysal vd., 2016) bulunmaktadır. Bu araştırma ile bu ölçme araçlarından farklı olarak bireylerin evliliğe yatkınlıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Buradan hareketle bu ölçme aracı ile toplumun en temel yapı taşı olan aile kurumunu oluşturan evlilik ve evliliğe yatkınlığı olumsuz etkileyen nedenleri belirlemek ve gerekli düzenlemeleri yapmak, evlilik uyumu, ilişki dinamikleri ve bireysel hazır oluş gibi kavramların nesnel ve ölçülebilir hale gelmesini sağlamak, yeni araştırmalara rehberlik etmek gibi önemli işlevleri yerine getirmek bu ölçek çalışmasının önemini ortaya koymaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada yetişkinler için Evliliğe Yatkınlık Ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamından geliştirilen ölçek maddeleri 18 yaş üstü 427 yetişkin bireylere uygulanmıştır. Çalışma grubunun 289’u (% 68) 18-22, 113’ü 23-25 (% 27), ve 25’i (%6) 26 ve üstü yaşındadır. Çalışma grubunun 285’i (%67) kadın, 142’si (%33) erkektir. Ölçeğin açılımlı ve doğrulayıcı faktör analizi için 427 kişi yaş ve cinsiyet durumları da dikkate alınarak olarak iki gruba bölünmüş 213 kişiden elde edilen veriler üzerinde açılımlı geri kalan 214 kişiden elde edilen veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Ölçeğin Geliştirilmesi

Ölçeğin geliştirilme sürecinde alanyazın incelenmiş evlilik, evliliğe yönelik tutumlar ve evlilik sürecine yönelik makale, tez gibi bilimsel yayınlar incelenerek 44 soruluk madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan ölçme aracı Psikoloji, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ile Türkçe Öğretmenliğinden 3 öğretim üyesi tarafından incelenmiş düzeltilmesi ya da çıkarılması gereken maddeler incelenmiş ve 4 madde ölçekten tamamen çıkarılarak ölçek ön uygulama için hazır hale getirilmiştir. Uzmanlardan elde edilen bu veriler aynı zamanda geliştirilen evliliğe yatkınlık ölçeğinin kapsam geçerliliği konusunda veriler sağlamaktadır (Veneziano ve Hooper, 1997). Evliliğe yatkınlık ölçeği “Hiçbir zaman, Bazen, Sıklıkla, Her zaman” şeklinde 4’lü dereceleme ölçeği formatında düzenlenmiştir. Ölçekten alınan puanların yüksekliği bireylerin evliliğe yatkınlığının yüksek olduğunu ifade etmektedir.

İşlem Yolu ve Veri Analizi

Hazırlanan ölçme aracının gerekli etik ve uygulama izinleri alındıktan sonra uygulama aşamasına geçilmiştir. Bu amaçla ölçeğin 40 maddelik son hali 18 yaş üstünde 427 kişiye yüz yüze ya da çevrimiçi uygulanmıştır. Bireylerin ölçeği yaklaşık 7-8 dakikada doldurdıkları gözlenmiştir. Elde edilen veriler SPSS programına aktarılmadan önce verilen yanıtlar incelenmiş eksik veri gözlenmediği için tüm veriler SPSS programına aktarılmıştır. Bireylerden elde edilen ölçme aracı yaş ve cinsiyet dengesi dikkate alınarak iki eşit gruba ayrılmıştır yarıya bölünmüş 213 ölçme aracından elde edilen puanlar üzerinde gözlenen değişkenlerin içeriğinin bulunan gizil faktörlerin tespit edilmesi ve maddeler arasında faktör sayısının belirlenmesi için açımlayıcı faktör analizi (AFA) (Hayton, Allen, ve Scarpello, 2004) geriye kalan 214 ölçme aracı puanları üzerinde de elde edilen yapının uyum düzeylerinin hesaplamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) (Worthington ve Whittaker, 2006) yapılmıştır. Elde edilen veriler geliştirilen Evliliğe yatkınlık ölçeğinin geçerlik kanıtları olarak rapor edilmiştir. Bununla birlikte geliştirilen ölçeğin evliğe yatkın olan ve olmayanları ayırt etme gücünü ölçmek amacıyla da madde analizleri yapılmıştır. Klasik test teorisine göre ölçekte yer alan maddelerin o özelliğe sahip olanla olmayanı ayırt edecek özellik taşımalıdır. Bu durum o testin hem iç tutarlılığı (Büyüköztürk, 2002) hem de testin dış geçerliliği (Haspolat ve Yalçın, 2022) konusunda bilgi sağlamaktadır. Bu nedenle öğrenciler ölçekten alınan en yüksek ve en düşük puana göre sıralanmış üst ve alt gruptan %27'lik grupların ortalamaları ilişkisiz t testi ile ortaya konularak her bir maddenin ayırt edicilikleri hesaplanmıştır. Ayrıca testin alt boyutları ile madde toplam test puanları arasındaki ilişkilerde hesaplanarak da testin dış geçerliliği test edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışması için Cronbach Alpha değerleri ile faktör yükleri temel alınarak McDonald's omega katsayıları hesaplanmıştır hesaplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde geliştirilen ölçeğin öncelikle geçerlik çalışmalarına sonrasında güvenilirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

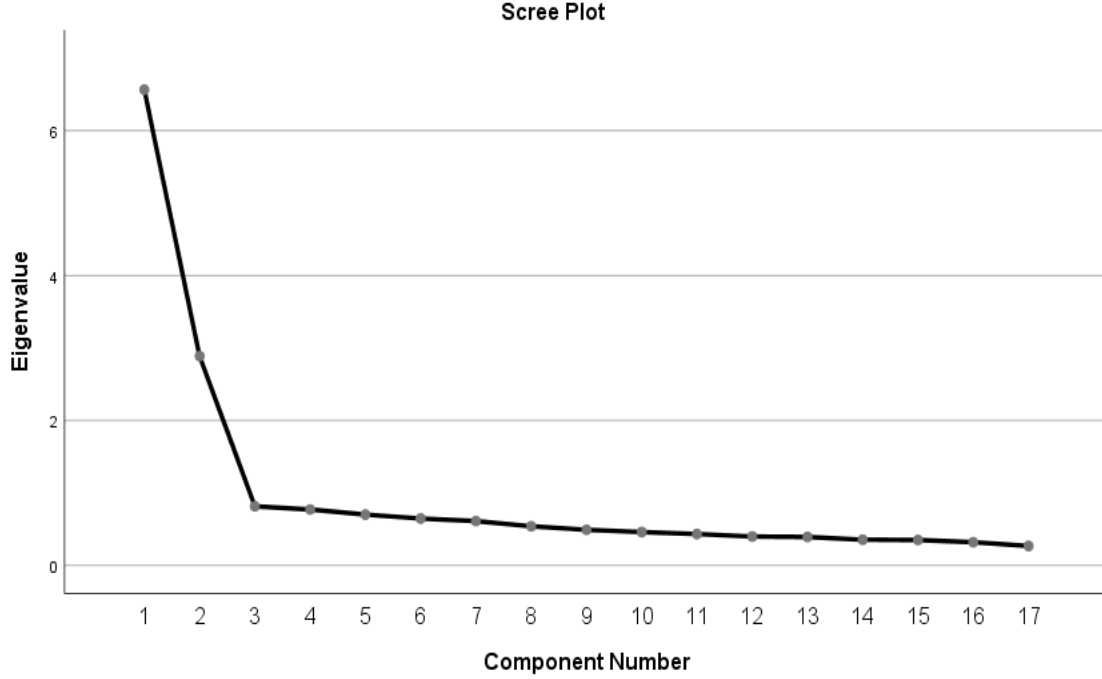
Yapı Geçerliliği

Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmadan önce gözlenen değerler incelenmiş ve belirlenen 20 uç veri analize dahil edilmemiştir. Ölçekten alınan puanların normallik değerleri hesaplanmış basıklık değeri 1.28, çarpıklık değeri .87 olarak ölçülmüş ve dağılımın normalliği sağladığı gözlenmiştir. Tabachnick ve Fidel'e (2013) göre basıklık ve çarpıklık değerleri -1 ile +1 arasında ise dağılım normal olduğu kabul edilmektedir.

Geliştirilen ölçeğin açımlayıcı faktör analizinin yapılması için temel varsayımlardan biri de örneklem büyüklüğünün uygun sınırlar içinde olmasıdır (Bursal, 2017). Bu nedenle Evliliğe yatkınlık ölçeğinin örneklem büyüklüğünü test etmek için yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ile elde edilen değer ,93 olarak ölçülmüştür. Bu değer geliştirilen ölçeğin açımlayıcı faktör analizi için örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunun bir göstergesidir. Ölçekteki maddelerin birbirleri ile korelasyonun anlamlılığını test için Bartlett testi kullanılarak Ki-Kare değerleri tespit edilmiştir. Bartlett testi kullanılarak elde edilen Ki-Kare değerlerinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2=3415,15, p<0.001$).

AFA sonucuna göre ölçeğin 1'den büyük 7 faktör altında toplandığı gözlenmiş hiçbir faktörde toplanmayan, birden fazla faktörde yer alan bununla birlikte faktör yükleri .30'un altında yer alan 23 madde analizden çıkarılmış AFA yeniden yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğinin saptanmasında faktör yüklerinin .63 ve üstünde olduğunda maddenin çok iyi .55 olması durumunda iyi, .32'nin altında olması durumunda maddenin oldukça zayıf olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bununla birlikte Stevens'a (2002) faktör yükleri

arasındaki farkın ,10'ın altında olması aksi durumda binişiklik söz konusu olacağı için o maddelerin ölçekten çıkarılması gerekmektedir. Yapılan analiz sonucu ölçek maddeleri iki faktörde toplanmıştır. Ölçekteki maddelerin hangi faktör altında toplandığını kesinleştirmek amacıyla Equamax döndürme tekniği kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre özdeğeri 1'den büyük 2 faktörün bulunduğu gözlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Evliliğe Yatkınlık Ölçeğinin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

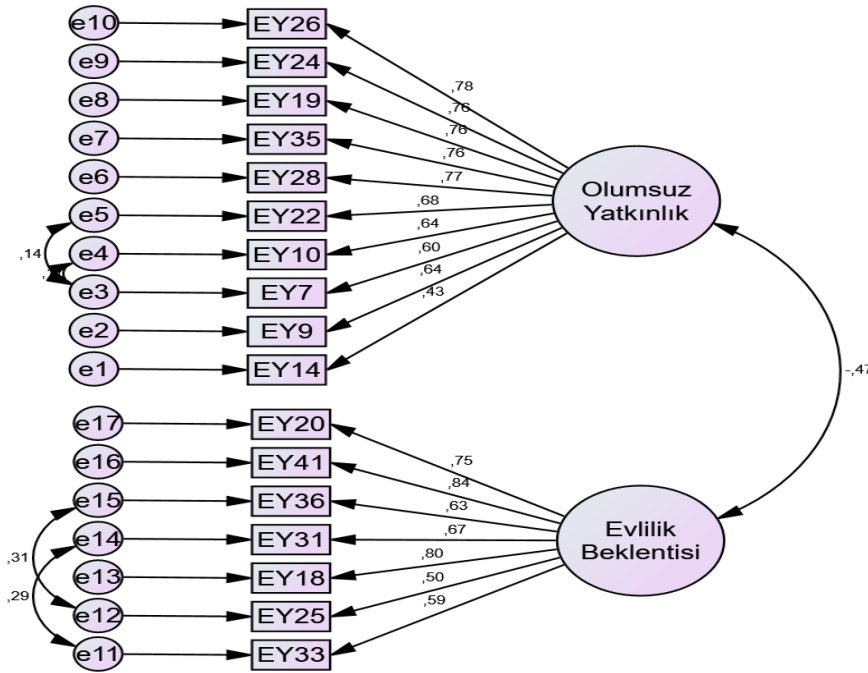
Madde No	Maddeler	Ortak Faktör Varyansı	Faktör Yük Değerleri*	
			Faktör 1	Faktör 2
M26	Özgürlüğümü kısıtlamasından dolayı evliliğe sıcak bakmıyorum.	,652	,803	
M24	Önceki alışkanlıklarımı değiştireceğinden korktuğum için evlenmek istemem	,614	,777	
M19	Hayatımın geri kalan kısmı için evliliği çok gereksiz buluyorum	,618	,773	
M35	Evlilik için enerji harcayacak gücü kendimde bulamam	,610	,768	
M28	Hayatımda fazlasıyla yük oluşturacağı için evliliğe mesafeli dururum	,623	,752	
M22	Evlenip sürekli aynı insanla yaşamak sıkıcıdır	,536	,724	
M10	Evliliğin kişisel gelişimime zarar vereceğine inanıyorum	,493	,693	
M7	Evlenip eşimle aynı ortamı paylaşma düşüncesi beni tedirgin eder	,454	,651	
M9	Evlilik insanlara büyük sorumluluklar verir, bekarlık sultanlıktır.	,512	,616	
M14	Evlilik maddi-manevi beklentilerin karşılanması gereken bir süreçtir, bu beni evlilikten soğutur	,276	,522	
M20	Çocukluğumdan beri evleneceğim günü ipte çekiyorum	,607		,774
M41	Evli biri olmak hayatın en güzel ve en önemli dönüm noktalarındandır.	,666		,757
M36	Bir başkasının sorumluluğunu alma düşüncesi bile beni evlilikten uzaklaştırır (Ters madde)	,575		,755
M31	Başarılı olmak için evlilik planları yapılmamalıdır. (ters madde)	,588		,740
M18	Evlenen çiftleri gördüğümde onların yerinde olmayı isterim	,632		,736
M25	Bazen evlenmek için çok geç kaldığımı düşünüyorum	,499		,698
M33	Bir insan ancak evlenerek gerçek yalnızlıktan kurtulabilir	,498		,696
Açıklanan Varyans		%55,61	%31,44	%24,16

* $\pm 0,30$ 'un altındaki değerler gösterilmemiştir.

AFA sonucunda tüm ölçek maddelerinin açıkladığı toplam varyans %55,61'dir. Faktörlerin açıkladığı varyans değerleri incelendiğinde birinci faktörün varyans değerinin %31,44, ikinci faktörün açıkladığı varyans değerinin ise %24,16 olduğu görülmektedir. Birinci faktörün 10, ikinci faktörün ise 7 maddeden oluştuğu gözlenmektedir. Birinci faktörde yer alan maddelere bütün olarak bakıldığında evliliğe yönelik olumsuz eğilimleri içermesinden dolayı birinci faktöre olumsuz yatkinlık, ikinci faktördeki maddelerin ise evliliğe yönelik pozitif eğilimler söz konusu olmasından dolayı ikinci faktöre de evlilik beklentisi adı verilmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Çalışması

Açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konulan iki alt faktörün başka bir çalışma grubunda doğrulanıp doğrulanmadığı DFA kullanılarak test edilmiştir.

Elde edilen modelin uyum indeksleri olarak ki kare testi, CFI, GFI, SRMR , RMSEA değerlerinin hesaplanması gerekmektedir (Kline, 2011). Analiz sonucunda hesaplanan uyum indeksleri incelendiğinde $\chi^2/sd=2,16$, RMSEA=.052, SRMR=.09, CFI=.96, GFI=.93, AGFI=.92, NFI=.92 ve IFI=.96'dır. Artık değerler incelendiğinde standartlaştırılmış faktör yüklerinin .43 ile .84 arasında değiştiği gözlenmektedir. Elde edilen verilere bütün olarak bakıldığında uyum indekslerinin kabul edilir sınırlarda olduğu gözlenmektedir (Byrne, 1998; Jöreskog ve Sörbom, 1993; Şen, 2020). Bir başka ifade ile DFA ile AFA'nın ortaya konan modelin doğrulandığı ifade edilebilir.

Bir testin maddelerinin o özelliğe sahip olanla olmayanı ayırt edecek özellikler göstermesi gerekmektedir. Maddelerin ayırt ediciliği olarak ifade edilen bu yöntem testin geçerlik düzeyi konusunda bilgi vermektedir. Bu amaçla ölçeğin nihai formunda yer alan maddelerin ayırt ediciliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan madde analizi sonuçlarına Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3: Maddelerin Aritmetik Ortalaması Standart Sapma ve Ayırt Edicilik Değerleri

Madde	Grup	$\bar{X} \pm S$	t	p
M26	Üst	3.76±1.22	6.41	.000
	Alt	2.57±1.34		
M24	Üst	3.73±1.13	5.56	.000
	Alt	2.63±1.03		
M19	Üst	3.73±1.19	5.51	.000
	Alt	2.92±1.06		
M35	Üst	3.56±1.21	6.87	.000
	Alt	2.63±1.15		
M28	Üst	3.34±1.32	5.34	.000
	Alt	2.65±1.05		
M22	Üst	3.86±1.17	7.32	.000
	Alt	2.79±1.22		
M10	Üst	3.62±1.00	5.34	.000
	Alt	2.85±1.17		
M7	Üst	3.69±1.22	6.56	.000
	Alt	2.67±1.18		
M9	Üst	3.71±1.20	4.34	.000
	Alt	2.17±1.40		
M14	Üst	3.79±2.96	6.56	.000
	Alt	2.41±1.24		
M20	Üst	3.79±0.55	7.34	.000
	Alt	2.30±1.19		
M41	Üst	3.61±0.62	9.34	.000
	Alt	1.46±1.19		
M36	Üst	3.80±0.57	8.41	.000
	Alt	2.15±1.39		
M31	Üst	3.76±0.61	9.34	.000
	Alt	1.34±1.31		
M18	Üst	3.47±0.79	9.67	.000
	Alt	1.55±1.33		
M25	Üst	3.73±0.45	7.45	.000
	Alt	1.45±1.64		
M33	Üst	3.71±0.44	7.88	.000
	Alt	2.06±1.45		

Evliliğe yatkınlık ölçeği alt ölçek puanları arasındaki ilişkiler ile güvenilirlik analizi için hesaplanan Cronbach alpha değerlerine Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Evliliğe Yatkinlık Ölçeği Alt Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiler ile Cronbach Alpha Değeri

Ölçekler	1	2	Madde sayısı	α	McDonald's Omega
1.Olumsuz yatkinlık	-		10	.89	.82
2.Evlilik Beklenti	-.404**	-	7	.87	.88

Tablo 4'te görüldüğü gibi Evliliğe yatkinlık alt ölçekleri olan olumsuz yatkinlık ile evlilik beklentisi ölçek puanları arasında -.404 ilişki bulunmaktadır. Olumsuz yatkinlık ölçeğinin Cronbach Alpha değeri .89, Evlilik Beklentisi ölçeğinin ise .87 olarak hesaplanmıştır. Olumsuz yatkinlık alt ölçek puanlarının McDonald's Omega güvenlik katsayısı .82, evlilik beklentisinin ise .88 olduğu gözlenmiştir.

Ölçeğin Değerlendirilmesi

Evliliğe yatkinlık ölçeği 17 madde iki alt ölçekten oluşmaktadır. Alt ölçeklerden biri 10 maddelik olumsuz yatkinlığı, 7 maddesi ise evlilik beklentisini ölçmektedir. Alt ölçeklerden biri olumlu diğeri olumsuz boyutlardan oluşmasından dolayı ölçekten toplam puan alınmamaktadır. Ölçek 4'lü Likert tarzında hazırlanmıştır. Olumsuz yatkinlıktan alınabilecek en yüksek puan 40 iken evlilik beklentisinden 28 puandır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada bireylerin evliliğe yatkinlığını ölçmeyi amaçlayan ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır. AFA ile elde edilen tüm ölçek maddelerinin açıkladığı toplam varyans %55,61'dir. Birinci faktörün varyans değerinin %31,44, ikinci faktörün açıkladığı varyans değerinin ise %24,16 olduğu görülmektedir. Birinci faktörün 10, ikinci faktörün ise 7 maddeden oluştuğu gözlenmektedir. Birinci faktör evliliğe yönelik olumsuz eğilimleri içermesinden dolayı birinci faktöre olumsuz yatkinlık, ikinci faktördeki maddelerin ise evliliğe yönelik pozitif eğilimler söz konusu olmasından dolayı ikinci faktöre de evlilik beklentisi adı verilmiştir. AFA ile elde edilen yapıların uyum düzeylerini ortaya koymak amacıyla DFA yapılmış ve elde edilen uyum indekslerinin kabul edilir sınır düzeylerinde olduğu gözlenmiştir. Ölçek maddelerinin geçerlik verilerini desteklemek amacıyla ayrıca tüm maddelerin ayırt edicilikleri hesaplanmıştır. Geçerliğin temel kriterlerinden biri de ölçekteki tüm maddelerin o özelliğe sahip olan ile olmayanı ayırt edebilmesi gerekir. Bu amaçla ölçekteki 17 maddenin ayırt edicilikleri alt üst \pm 27'lik gruplara ayrılmış ve her iki grup puan ortalamaları t testi ile test edilmiş, tüm maddelerin ayırt ediciliklerinin yüksek olduğu gözlenmiştir. Elde edilen bulgular, geliştirilen ölçeğin iki faktörlü bir yapı sergilediğini ve bu yapının hem açımlayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizleri ile desteklendiğini göstermektedir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %55,61'inin açıklanması, sosyal bilimler açısından kabul edilebilir ve yeterli bir düzeye işaret etmektedir. Bu durum, ölçeğin yapısal geçerliğinin güçlü olduğuna dair önemli bir kanıt sunmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarının kabul edilebilir ve iyi uyum sınırları içerisinde yer alması, önerilen modelin doğrulandığını ve ölçeğin kuramsal yapıyı temsil etme gücünün yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca standartlaştırılmış faktör yüklerinin yeterli düzeyde olması, maddelerin ilgili faktörleri temsil etmede başarılı olduğunu ortaya koymaktadır.

Ölçeğin güvenilirlik değerlerinin hesaplanmasında alt ölçeklerin Cronbach Alpha değerleri ile McDonald's Omega güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin tüm alt boyutlarının güvenilirlik değerlerinin oldukça yüksek olduğu gözlenmektedir. Evliliğe yakınlık alt ölçekleri olan olumsuz yakınlık ile evlilik beklentisi ölçek puanları arasında -.404 ilişki bulunmaktadır. Ölçek 4'lü Likert tarzında hazırlanmıştır. Olumsuz yakınlıktan alınabilecek en yüksek puan 40 iken evlilik beklentisinden 28 puandır, ölçek toplam puan üzerinden değerlendirilmemektedir.

Araştırmada elde edilen bir diğer önemli bulgu, "olumsuz yakınlık" ile "evlilik beklentisi" alt boyutları arasında negatif yönlü ve orta düzeyde bir ilişkinin bulunmasıdır. Bu durum, evliliğe yönelik olumlu beklentiler arttıkça olumsuz eğilimlerin azaldığını göstermekte olup, kavramsal açıdan tutarlı bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Bu bulgu, evliliğe yakınlığın tek boyutlu bir yapıdan ziyade, birbiriyle ilişkili ancak farklı yönleri temsil eden çok boyutlu bir yapı olduğunu desteklemektedir.

Larson ve Holman'ın (1994) evlilik çalışmaları bireylerin evliliği sadece romantik beklentileri karşılamak için değil aynı zamanda önceki yaşantılar, kişisel eğilimler ve uyum becerilerini geliştirmek için yaptıklarını ortaya koymaktadır. Karney ve Bradbury (1995) evliliğe yakınlığın bireylerin evlilik öncesindeki duygu ve düşüncelerini yansıtmaya açısından ortaya konulması büyük bir önem arz etmektedir. Dolayısıyla bireylerin evliliğe yakınlığını ölçen ölçme araçlarının geliştirilmesi ve evlilik planlamasının bu doğrultuda gerçekleştirilmesi önemli görülmektedir.

Bu araştırma, Türkiye bağlamında evliliğe yakınlığı doğrudan ölçmeyi amaçlayan sınırlı sayıdaki çalışmalardan biri olması açısından literatüre özgün bir katkı sunmaktadır. Mevcut ölçme araçlarının çoğunlukla evlilik tutumu veya evlilik beklentisi gibi daha dar kapsamlı yapıları ele aldığı düşünüldüğünde, bu ölçeğin bireyin evliliğe yönelik bilişsel, duyuşsal ve davranışsal hazır oluşunu bütüncül bir şekilde değerlendirme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Bununla birlikte araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle çalışma grubunun büyük ölçüde genç yetişkinlerden oluşması, elde edilen bulguların farklı yaş gruplarına genellenebilirliğini sınırlayabilir. Ayrıca verilerin öz-bildirim yoluyla toplanmış olması, sosyal beğenirlik yanlılığı gibi olası etkileri beraberinde getirebilir. Bu nedenle elde edilen bulgular bu sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir.

ÖNERİLER

Ölçeğin farklı yaş gruplarında (orta yetişkinlik, ileri yaş) uygulanarak yaşa göre geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması, farklı kültürlerde uygulanarak kültürlerarası geçerlik (cross-cultural validity) çalışmalarının gerçekleştirilmesi literatüre önemli katkılar sağlayabilir. Bununla birlikte boylamsal araştırmalarla bireylerin evliliğe yakınlık düzeylerinin zaman içerisindeki değişimi incelenebilir, ölçeğin, evlilik doyumu, ilişki kalitesi ve bağlanma stilleri gibi değişkenlerle ilişkisi test edilerek yapı geçerliğine ek kanıtlar sunulabilir.

Sonuç olarak Türkiye kültüründe geliştirilen Evliliğe Yakınlık Ölçeğinin psikometrik verilerine bütün olarak bakıldığında ölçeğin geçerlik düzeyi yüksek ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmektedir. Ölçme araçları her ne kadar gözlem yöntemine göre daha güvenilir sonuçlar verdiği kabul edilse de ölçme araçlarından elde edilen verilerin gözlem, mülakat vb. başka yöntemlerle de desteklenmesi gerekmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığından 20.04.2022 tarih ve 2022/04 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Aluş, Y. (2016). *Türk ailesinde eşler arası mutluluk algısı ve beklentileri: Sakarya ili örneği* [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Ayan, D. (2013). *Aile tarihinden belgeler*. Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

Bağlı, M. ve Sever, A. (2005). Tabulaştırılan/tabulaşan kurumun (ailenin) kurbanlıklar edinme pratiği. *Aile ve Toplum Eğitim, Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(8), 1-13.

Baş, E. (2021). Evlilik: Modernleşme sürecinde kuşaklararası yaşanan değişim. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20(2), 821-845. <https://doi.org/10.21547/jss.823131>

Bayoğlu, F., ve Atli, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415. <https://doi.org/10.12984/eed.79063>

Bener, Ö. ve Günay, G. (2013). Gençlerin Evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-16. <https://doi.org/10.14230/joiss9>

Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483.

Byrne, B.M. (1998). *Structural Equation Modeling with LISREL, PRELIS and SIMPLIS: Basic Concepts, Applications and Programming*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Canatan, K., ve Yıldırım, E. (2011). *Aile sosyolojisi*. (2. Baskı), İstanbul: Açılım Kitap.

Cüceloğlu, D. (2017). *Evlenden önce*. (No. s 69). Ankara: Remzi Kitabevi.

Dindar, V. (2020). Gençlerde evlilik yaşının uzaması üzerine din sosyolojisi açısından bir araştırma. *İlahiyat Akademi*, (12), 257-284.

Doğan, İ. (2008), *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*. (8. Baskı). Ankara: Pegem Yayınevi.

Emiroğlu, K. ve Aydın, S. (2003). *Antropoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Genç, M. (2020). İslâm Hukukunda Ailenin Önemi ve Evlilik Hayatının Faydaları. *The Journal of Social Sciences*, 30(30), 272-294.

Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi.

- Güzel, N. C. (2020). Evlilik Ölçeği: Evliliğe ilişkin Niyet, Evliliğe Yönelik Genel Tutumlar ve Evliliğe Yönelik Beklenti Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 15(1), 187-188. DOI: 10.29228/TurkishStudies.40532
- Haspolat, N. K. ve Yalçın, İ. (2022). Yüksek başarılı öğrencilerde ebeveyn başarı baskısı ölçeği geliştirme çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(236), 3413-3442. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.992912>
- Hayton, J. C., Allen, D. G., and Scarpello, V. (2004). Factor retention decisions in exploratory factor analysis: A tutorial on parallel analysis. *Organizational Research Methods*, 7(2), 191-205. <https://doi.org/10.1177/10944281042636>
- Jöreskog, K. G., and Sörbom, D. (1993). LISREL 8: Structural equation modeling with the simples command language. Lincolnwood: Scientific Software International, Inc.
- Karataş, K. (2001). Toplumsal değişme ve aile. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12(2), 89-98.
- Karney, B. R., and Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, methods, and research. *Psychological Bulletin*, 118(1), 3-34.
- Kavak, A. (2018). Evli Bireylerde Evlilik Doyumu, Aile İşlevselliği ve Çatışma Çözüm Stilleri. *Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı*. Ankara. Uzmanlık Tezi.
- Kilincer, H. (2021). Aile danışmanlığında maneviyat boyutunun önemi. *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (17), 263-273. <https://doi.org/10.34085/buifd.887414>
- Kline, R. B. (2011). *Methodology in the social sciences. Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). New York: Guilford Press.
- Köksal, B. ve İlhan, T. (2018). Evlilikte Rol Beklenti Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Ege Eğitim Dergisi* 19(1), 300-319. <https://doi.org/10.12984/egeefd.378847>
- Larson, J. H. and Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43(2), 228-237.
- Merter, M. (2023). *Hekatonla son tango*. Aralık (1. baskı). İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Özguven, İ. E. (2014). *Evlilik ve aile terapisi*. 3. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öz-Sosyal, F. S., Uz-Baş, A. ve Aysan, F. (2016). Evlilik Beklentisi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1),119-128 <https://doi.org/10.17860/efd.80783>
- Stevens, J. (2002). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (Vol. 4). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. Baskı). Boston: Pearson.
- Tarhan, N. (2010). *Evlilik psikolojisi: öncesi ve sonrasıyla evlilik*. (7. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (TDK), <http://www.tdk.gov.tr/>. (Erişim: 08.04.2024).
- Türkarşlan, N. (2007). Boşanmanın çocuklar üzerine olumsuz etkileri ve bunlarla baş etme yolları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 11(11), 99-108. <https://doi.org/10.21560/spcd.50096>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). Başlık. TÜİK Kurumsal. <https://www.tuik.gov.tr>, Erişim Tarihi: (Erişim: 24.02.2023).
- Veneziano, L. and Hooper, J. (1997). A method for quantifying content validity of health-related questionnaires. *American Journal of Health Behavior*, 21(1), 67-70.

Worthington, R. L., and Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838. <https://doi.org/10.1177/0011000006288127>

Yaman, A. (2021). *İslam Aile Hukuku*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.

EVLİLİĞE YATKINLIK ÖLÇEK MADDELERİ		Faktör adı
1	Özgürlüğümü kısıtlamasından dolayı evliliğe sıcak bakmıyorum.	Olumsuz yatkınlık
2	Evlilik için enerji harcayacak gücü kendimde bulamam	
3	Önceki alışkanlıklarımı değiştireceğinden korktuğum için evlenmek istemem	
4	Hayatımın geri kalan kısmı için evliliği çok gereksiz buluyorum	
5	Hayatımda fazlasıyla yük oluşturacağı için evliliğe mesafeli dururum	
6	Evlenip sürekli aynı insanla yaşamak sıkıcıdır	
7	Evlenip eşimle aynı ortamı paylaşma düşüncesi beni tedirgin eder	
8	Evlilik insanlara büyük sorumluluklar verir, bekarlık sultanlıktır.	
9	Evlilik maddi-manevi beklentilerin karşılanması gereken bir süreçtir, bu beni evlilikten soğutur	
10	Evliliğin kişisel gelişimime zarar vereceğine inanıyorum	
11	Çocukluğumdan beri evleneceğim günü ipe çekiyorum	Evlilik beklentisi
12	Bir başkasının sorumluluğunu alma düşüncesi bile beni evlilikten uzaklaştırır (Ters madde)	
13	Evli biri olmak hayatın en güzel ve en önemli dönüm noktalarındandır.	
14	Başarılı olmak için evlilik planları yapılmamalıdır. (ters madde)	
15	Evlenen çiftleri gördüğümde onların yerinde olmayı isterim	
16	Bir insan ancak evlenerek gerçek yalnızlıktan kurtulabilir.	
17	Bazen evlenmek için çok geç kaldığımı düşünüyorum.	